

Sárospataki

Iskusági Közlöny

.....

Főszerkesztő:

Gergely János

Társzerkesztők:

Martin Miklós, Tóth Ferenc, Hegyi József

Felelős szerkesztő:

Csathó József

Ujpeá.

TARTALOM:

Dr. Mátyás Ernő: A megújuló lelkipásztori szolgálat. — Képes Géza: Alvó rab a vonaton. (Vers.) — Faragó György: Az ő nyomában. — Martin Miklós: Apró mesék. — Komáromy Sándor: Őszi zsoltárok. — Harsányi István: A pataki diák reneszánsza felé. — Tóth Ferenc: Nyárutóról őszelőre. (Vers.) — Hubay Lajos: Egy tükör. — Y.: Milyen is az ember. — Dr. Panka Károly: Régi pataki diák-egyesületek. — Iskolai évmegnyitó ünnepély. — Irodalom. - Művészet. Ráczy István: Beszámoló. - Diákvilág. — Diákadomák. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — A kiadóhivatalon keresztül...

.....

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sárospatak. — Kollégium.

Előfizetés:
Egész évre ... 4 pengő
Félévre ... 2 pengő

XLV. évfolyam.

Szept.—Okt. hó.

1929.

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

XLV. évfolyam.

Szept.—Okt. hó.

1929.

Főszerkesztő:
Gergely János

Társzerkesztők:
Martin Miklós, Tóth Ferenc, Hegyi József

Feljelölő szerkesztő:
Csathó József

Indulás előtt.

Rabindranath Tagore: „Mily messze
vagy tőlem, óh gyümölcs?” „Szivedben
rejtőzöm, óh virág!”

Anatole France írja egy helyütt: „Ha én teremtettem volna a világot, az embert pillangó formára alkottam volna, hogy utoljára maradjon ifjúsága. Pillangók, kiknek végső átalakulásuk után szárnyuk van, de gyomruk nincs, s csak azért születnek újjá e formában, hogy egy óráig szeressenek és azután meghaljanak.” De hiszen mily bölcs akarata érvényesült az Istennek a teremtésben, mikor a száraz, egyhangú életet ifjúkoral indítja meg. Vajjon tudna-e elviselni annyi egyhangúságot, ha nem táplálkozna annak fényes emlékeiből? vajjon tudna elviselni annyi csalódást, annyi fájdalmat, ha annyi örömet s annyi boldogságot nem érzett volna? vajjon tudna hordani a vállán annyi terhet, ha annyi erőt össze nem hordott volna? vajjon tudna olyan szép, tiszta és boldog légkört teremteni maga körül, ha annak atomkáit nem hozná egy előbbi korból magával? Életek szép virágba borulása az ifjú kor, mely magában hordja az érendő áldott vagy átkos gyümölcsöt. S milyen szép, gazdag és áldásos életet öntözgetne az ember egy jól eltöltött, felhasználott ifjú koral?!

Itt most újjávarázsolt iskola, — miért ne lehetne újjáteremtett diákélet is? A sok panaszkodás után, vagy helyett miért ne tudnánk tenni valamit? Miért ne tudnánk a „van” és a „lehetne” között egy „kell” vonalat meghúzni? Mert azt lehetetlen meg nem látni, hogy a pataki diák messze eltért az igazi diákideáltól. Tompult az akarata; nagy dolgok iránt kevés a szerelme; elvesztette lelke igazi, tiszta,

gyermeteg hamvát; munkája *csak* a kötelesre szorítkozik s érdeklődése sokszor fordul olyak felé, mik nem a nagyoknak, de az élet közkatonáinak sem válnának díszére.

Pedig minden lehetőség nyitva áll előtte egy ideális életre. Nagyvárosi laza élet nem áll mellette; alkalma minden szép és komoly munkához nyitva áll; szép és dicső tradíció levegőjében él, oly falak között, miken belül évszázadokon keresztül komoly munka pezsgett. Az lehetetlen, hogy hatástalan legyen mindez s semmi indítást ne teremtené a szivekben. Mi úgy gondoljuk, hogy sok ki nem mondott gondolat, sok le nem írt érzélem, sok tetté nem kovácsolt szándék és sok akarattá nem erősödött vágy él ott ismeretlenül, forrong a mélyen titokzatosan. Mi zászlónkra írtuk ez évben megmutatni, hogy a pataki diák egy új munkásélet felé induló, szép jövőt készítgető, öntudatra ébredt diák. Zászlónkra írtuk felkavarni a mélységeket s előbúvárkodni onnan minden szépségét, minden tarka álmát, minden elgondolt igazságát, minden kisírt, vagy eldalolt érzelmét ismeretlen s ismert embereknek. Ezeket csokorba szedni s ide tenni szeretettel figyelő tekintetek elé.

Szeretnénk, ha megéreznék rajtuk, hogy pataki diákok féltő szeretete növelte, gondozta s diákszivek kicsorduló cseppjeiből támadt valamennyi hamvas, biboros bimbó. Szeretnénk látni, ha ujjongó bizonyágtételt illatoznának szét ezek arról az újjászületett, mássá lett pataki diákról. Szeretnénk látni, ha e szívünkéből kinőtt lap adná szíve dobogását egy új nemzedéknek, kikben nagy dolgok szerelme ég; kiknek életéből kihalkult a pohárcsengés s belépett helyére a buzgó imádság; kiknek tagjaiban áldásra gyűlik az erő s kiknek szívében ugyanakkor az ifjúság erőteljes, édes tavaszának öröme, derűje dobog.

S amíg egy újjávarázsolt ősi iskola önti az új élet hitét, amíg gondos kezek kovácsolják annak reménységét, addig, mi hisszük, hogy a pataki diák élő munkával fogja fellobogtatni lángoló szeretetét.

Úgy-e Diáktestvérek, az indulás előtt megigérhetjük, hogy mi fogunk tudni egy ilyen tükörképet vetíteni ez évben magunkról?!

A megújuló lelkipásztori szolgálat.

Az első éves theológusok ünnepélyes felvételekor tartotta dr. *Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató.

A szeretet szava az első szavunk Önökhöz. Természetes forrásokból spontán is felébred szívünkben a szeretet akkor, ha pályájuk kezdetén álló ifjakat látunk magunk előtt. A mi szeretetünk azonban mélyebb forrásokból táplálkozik. Úgy tekintünk Önökre, mint akiket Isten választott ki és bizott a mi gondozásunkra. Ezért súlyos felelősség ébred az Isten előtti felelősségből táplálkozik a mi szeretetünk.

Nagy fordulón állanak most, lelkük telve van várakozással, a jövő iránti fogékonysággal. Ifjú lelkük előtt nagy távlatok bontakoznak ki, de egyre inkább egyetlen egy pontra kezd feszülni figyelmük s talán ebben kissé össze is szorul horizontjuk, hogy annál mélyebben pillantsanak bele annak a szolgálatnak titkaiba, amelyre elszánták magukat. Nem szólhatok én sem most másról mint a lelkipásztori szolgálatról.

Önökkel együtt nagy fordulóhoz jutott ma az egész emberiség. Átmeneti világban élünk. Recseg, ropog egy régi világ alkotmánya, egymásután dőlnek ki fenntartó oszlopai. Várakozással tekint ma az életre vágyakozó emberiség egy eljövendő új világ felé. S a romok fölött valóban új világ szilárdabb alkotmányának falait rakják le gondos kezek s a szorgos építők között az első sorokban ott állanak a lelkipásztorok. Olyan új világalkotás folyik napjainkban, amelynek nemcsak építői, de fenntartó oszlopai is elsősorban a pásztori lelkek. Nő a lelkipásztor méltósága, egyre több várakozással, bizakodással, reménységgel tekintenek rá. Egy különös érzés kezd úrrá lenni a lelkek felett, amelynek fényében egyre emelkedik a lelkipásztor alakja. De a növekvő méltósággal nő a felelősség is. A lelkek világában fokozódva fokozódik a szomjúság, képesek leszünk e ezt a szomjúságot eloltani. Feladataink csaknem az egekig nőnek. Remegve kérdezzük: képesek leszünk-e azokat betölteni? A felelősség egyre féltelmezebbé, rokasztóbbá lesz. Porba hajt, hogy azután Istenhez emeljen, Aki egyedül képes erővel is megacélozni a szolgálatra.

Romok felett járunk. Az emberi alkotások romjai, dicsőséges magyar multunk omladékai fölött. Önökre vár a feladat, hogy a romok fölött örökkévaló hajlékot építsenek ama „*mennyei Jeruzsálem*“ kőfalait. Az összeomló régi világgal együtt megrendült a lelkekben a hit, azután kilobbant a szeretet tüze, hogy annál emésztőbb legyen

a kétség, pusztítóbb a gyűlöletnek hömpölygő áradata. Új oltárokat kell építeniök a hitnek és a szeretetnek számára s azokon a menny világának tüztét kell felszítaniök, mert csak égi erők képesek gátat vetni a pusztulásnak, a gyűlölet, a bűn áradatának.

Új világtéremtés készül s erre a munkára csak újjászületett lelkek képesek a Krisztus uralma, az Ő szolgálata alatt álló lelkek, Krisztusnak pedig az tud igazán szolgálni, aki lelkileg rabjává, foglyává lett, aki akarva sem tud elszakadni Tőle olyanná, mint Pál apostol, aki azt mondja, hogy *„sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakíthat el minket Istennek szerelmétől, amely van a mi Urunk Jézus Krisztusban.“* (Róm. VIII. 38—39.) Ilyen lelkületet akarunk ifjú életükben kiformálni. Mindent ebből a szempontból értékelünk. E falak között minden ismeretközlés, minden munka, minden imádság erre a lelkületre céloz. Tudjuk, hogy e felséges munkát emberi erőkkel, gondolatokkal el nem végezhetjük. Ezért mi magunk is azon Ige hatalmának akarunk bizonyosságtevői lenni s abban a meggyőződésben vagyunk, hogy annál hívebben végezzük szolgálatunkat, minél inkább engedelmes szerszámai tudunk lenni a Teremtő Szentlélek Úristennek.

Amikor azonban mi így elő akarjuk készíteni az Önök lelkét az örökkévaló Isten számára, saját maguknak is készülniök kell e szent szolgálatra s minden erejüket éppen most kell megfeszíteniök a pálya kezdetén, az iskolai év kezdetén. Ez előkészületben legelső lépés az önvizsgálat. Az önvizsgálatban feltűnnek egyfelől azok az erők, amelyekre a szolgálatban támaszkodhatunk, melyek előre visznek, de feltűnnek a rivális hatalmak is. Lelkünk válságba, döntés elé kerül. Minél inkább Isten színe előtt szemléljük önmagunkat, annál inkább arra nyerünk ösztönzést, hogy döntésünk végleges döntés legyen. De ha egyszer a Krisztus mellett döntöttünk, akkor sok mindenről le kell mondanunk, mert Ő nem tűri meg, hogy mellette másoknak is szolgáljunk. De az ellenséges hatalmak ismételten kísérletet tesznek, hogy a Krisztus mellett döntő embert újra hatalmukba kerítsék. Csalárd fondorlatokkal igyekeznek körül fenni a lelkeket, csak a naponkénti szigorú Isten színe előtti önfegyelem az, ami elűzheti ezeket a gonosz démonokat. A Krisztus szolgálata mindig fokozódó munkát követel. Arra csakis naponkénti állhatatos, megfeszített, egész lélekkel végzett munkával lehet készülni. Önvizsgálat, döntés, lemondás, önfegyelem, kitartó munka, mind-mind egy-egy

lépés a Krisztus ügye iránti teljes odaadásra. Készek-e ifjú barátaim erre az életre? E nélkül bukásról bukásra, ebben győzelemről győzelemre visz az útjuk.

Egy 400 éves főiskola falai fogadják be most Önöket ifjú barátaim. Talán igen egyszerűeknek, talán hidegeknek látszanak ezek. Ha kiforrniálódik életükben a Krisztus szolgálatának készsége, akkor e falak derűt, melegséget, fényességet fognak sugározni, mint ahogy sugárzás kél az édesanya arcán, ha hazatérő gyermekeire rátekinthet. Így fogják megismerni, hogy valóban Alma Mater az öreg iskola, így fognak anya és gyermekei egymásra találni s elválhatatlan szeretetben egybeforrni. Ezért nem is lehet üdvösebb tanács, amellyel ez ünnepélyes órában önöket fogadhatjuk, mint ez a Pál apostolé: *„Szánjátok oda a ti testeiteket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, mint a ti okos tiszteleteteket.”* (Róm. XII. 1.)

~~~~~

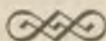
Alvó rab a vonaton.

Két szuronyos csendőr között
megkötözött
rab.

Pár perccel elébb
fakó arcán kussolt a szenvedés,
mint megszidott cseléd:
borzas feje most
az ablakfán pihen;
alszik s szeliden
mosolyog . . . mosolyog
Nyílt ablakon át
a szél beoson,
csendőr-csákókon lobog a toll,
csillog a szurony,
a vonat zakatol.

— S a rab
most biztosan
szabad
s még néhány percig az marad.

Képes Géza.

Az ő nyomában.

(A távozókhöz.)

Galilea. Tengerparton bárkák ringanak a sötét vizen. Halászok foltoztatják hálójukat sötétben, szomorúan, de mégis reménykedve néznek a vak éjbe: vajjon mit hoz a halászat? . . . Sir a szél s felhő borul az égre. Egyre sötétedik . . . Egy szó sem . . . Csak a kék víz háborog, buzog egészen a fenékig. Fullasztó, fojtó köd hömpölyög a part felé. Nem látni semmit . . . Csak a szél nyög vak sóhajtozással, kegyetlen harcot indítva a tátongó örvény ellen . . . Mintha valami halk zenét hallanál . . . A szél beszél, körülstutogja füledet és rémitő, rettentő dolgokat beszél . . . De itt-ott megszakadozik a felhő aranyzuhatagával kettészeli a ködöt a leskelődő hold . . . A háló kész. A halászok belebámulnak a holdba . . . Elindulnak . . .

*

Sötét éjszakában állunk. Körülöttünk haragos morajlással zug a lelkek tengere. A pusztulás rettentő fájdalmas nyelvén panaszkodik a lélek: megöltetek. Ur lett a materia. Az anyagi javak, a megfogható istenek bálványozása felhuzta fellegét, hogy eltakarja az emberi lélek utolsó csillagát is. Egyre sötétedik. Vörös foszlányok csüngenek az égről. Reszkető ajkakon vad „marseilles“-be ful az ének s az imádság érdekbálványozás lármájává válik. Az életet kereső tömeg eszeveszett forgással rohan tévesztett utakon, „álpróféták“ után: a halálba. Mély, sötét örvények egyre szedik áldozatukat; haldokló lelkek sirnak bele a sötét éjszakába s stutogásuk szivrepesztő ordításba jajdul, rettentő dolgokat beszélnek: az életet akarják elrabolni. — De ne folytassuk tovább, hiszen minden látó szem láthatja a pusztulást, csak annyit hadd tüzzek még ide: cél, eszmény, kötelesség, erkölcsi felelősség-érzet nélkül csak a halál fullasztó, fojtó ködében lehet ünnepet ülni, de ez nem az élet diadala. Márpedig mindezek hiányzanak a „materiából“, de meglehetnek s megvannak az Istentől belénk oltott lélekben! . . .

És mégis egyre több és több halász indul kicsiny bárkájával fenékig keserű lelkek kék habjaira. — „Bősz vihar dühöng. Hullám fölé hullám kél.“ — Valamikor egy isteni ember indult el, lábnyoma még ma is megtalálható a lelkeken. Járt-e valaha valaki gyilkosabb örvények felett? „A szél és vihar engednek nekem.“ Nem merülhet el a hajó. Nem. Mert benne az élet Fejedelme ül!

A galileai tenger újra megelevenedik. Halászok vagyunk. Drága gyöngyök vannak elrejtve a tenger fenekén, de a magunk erejéből

le nem merülhetünk. Van, aki segítsen. És felénk nyújtja a légző, az életadó csövet a Krisztus. „Én vagyok a világ világossága.“ „Én vagyok az élet.“ Engem keressetek, engem hirdesetek. Őt vigyük oda a szivekhez. — Elveszett az élet? Dörögjük bele a végtelenségbe, igen elveszett, még abban a percben, mikor kitagadtuk a krisztusi célt, az eszményt s a hedonizmus büzös pocsolójával freckeltük szemem az erkölcsi felelősségérzetet. Nincs kivezető ut? De igen van. A galileai tengeren egyetlen hang szelid „csend legyen“ je elnémitotta a hullámokat. Döröghet az ég, felvonultathatja a föld minden részéről seregét a Sátán, a fojtó nehéz ködön áttör a királyi Nap, csak valljuk bátran: Krisztus nélkül nincs élet! Az ige örök fényével kell bevilágítanunk a rejtett zugokba s a lelkek eszeveszett őrült forgatagáról lepattan a bilincs; mély, sötét völgyekből zsoltáros bugással tör fel a legszebb, legfelségesebb himnusz a világon: az élet! Hatalom, gyűlölet, érdek, materia, hedonizmus, e szörnyű hazugságok, mind-mind visszahullnak a semmiségbe, csak egy ragyog fényesen a megtalált igazgyöngy: az élet. Az Istennel való élet! . . .

Mi még készítjük bárkáinkat s foltozgatjuk hálóinkat. De vannak akik már elindultak. Kisebb-nagyobb bárkákkal, de mindegyiknek kormánypadján Ő ül, a Názareti! Az Istentől kérjük az áldást munkájukra, de töledek is kérünk valamit: keressétek a Krisztus lábnyomait a poros, beteg lelkeken. Magyar éjszaka halásza az Ő nyomában járjatok . . . halászatok lelkeket! . . . „S ha messze jártok, üzenjete, üzenjete!“ . . .

*

Reggel van. Gazdag aratással teli bárkák ütődnek a partba. A tenger sima és nyugodt. Szél nem sir többé felette s vihar nem korbácsolja már hullámaít. Vig, fürge halászok ugranak ki a partra. Feljött a Nap is. Megelégedett, szelid mosolya ezerszeresen tükröződik vissza s láthatatlan aranszálak kötik össze a mélyt a magassal. A halászok belenéznek a Napba, lelkük kitágul s valami mennyei látomás boldogsága sugárzik arcukon . . . Lehajol az Ég a Földre, összeülkeznek s szívük összedobbanásából szikra pattan ki: élet! . . .

Faragó György.

Apró mesék.

A fuvola.

A művész szobájában csend honol. Oly mély csend, hogy hallani a zeneszerszámok beszélgetését.

Hozzám fűzi őt első sikeres szereplése. Én hívtam fel reá a zenetanár figyelmét diák korában, mikor még rajtam játszott az ifjúsági zenekarban. Én vagyok a legkedvesebb a számára, — dicsekszik a nagybőgő.

Nem te, hanem én, — hiszen mély borongását rajtam érzékelteti a leghatásosabban. Rajtam szeret játszani, — feleli a csello.

No, no! Az én zúgásom, csapongó kedvem adja neki az igazi élvezetet; meg én vagyok a kenyérkeresője — zengi a zongora.

Mégis én voltam az, aki szilaj szerelmemmel, meleg ellágyulással házi boldogságát megszereztem! — kérkedik a szerelmes szavú hegedű . . .

Az ajtó lassan kinyílik. Belép a művész. Mély, vágó tekintetével végigsimit a hangszereken, aztán ábrándozó, ellágyult lélekkel felveszi az eddig hallgató fuvolát, hogy ebbe öntse bele Isten elé bomló lelke legszebb cseppjét: a zsoltárt.

A nagydob.

Szépen játszott a zenekar. Egyszerre csend, csak a hegedű szólója foly szét a fülekbe. Mindenki odaadóan figyel . . . Nagy siker . . .

A nagydob megirigyelte a hegedű sikerét és a legközelebbi szőlónál ő is beledörgött . . .

A közönség figyelme egy pillanatra megszakadt, mert jót mosolyogtak a nagydob ügyetlenségén . . . de azután is csak a hegedűre ügyeltek.

A szekér.

Nagy sebességgel rohant az autó az országúton. Egy rozszant szekér az út oldaláról utána pillantva megvetően szólt:

Ha akarnám, elhagynálak, de sokkal okosabbnak tartom magam, sem mint veled versenyezzek.

A csikó és a ló.

Megy, megy a szekér a poros országúton. A szekeret vénhedő ló húzza, mellette kis csikó ficánkol . . . A csikó hol előre szalad,

hol meg hátra marad . . . Bántja nagyon, hogy a ló csak oly lassan halad a szekérrel. Nem állhatja meg szó nélkül:

Hogy van az, hogy te erősebb is, nagyobb is vagy, mint én és mégsem tudsz velem lépést tartani?

Bár minél később kellene megtudnod, hogy nem ugrálhat oly könnyedén az, akinek terhet kell húznia, — mondja tanító szóval a ló.

Martin Miklós.

~~~~~

Őszi zsoltárok . . .

1. Tegnap . . .

Tegnap még Nyár volt:
és pompázó szinekkel virágzott az Élet,
ragyogó, napsugaras verőfényben
fürödtek a selyemhajú rétek . . .

Tegnap még kacagott minden:
csók mesét szórt a legény a lányra
és szent zsolozsmába összefonódva
lágyan búgott a Mindenség imája . . .

Tegnap még hangos volt az Erdő,
mint lázas zenéjű Élet-költemény
és ma: hallgató Erdőben csendesen, lágyan,
zizegve hullik a fáról a levél . . .

2. Találkoztam az Ősszel . . .

Találkoztam az Ősszel kinn az Erdőn:
dobálta rám a sárga levelet
és finom fonállal szőtt be nesztelen:
a sápadt arca egyre nevetett . . .

Olyan furcsa volt: a napsugárban,
rozsdás ruhája tompán csillogott,
amint a fűge kis Nap leányok
vidáman szálltak itt . . . ott . . . amott . . .

A völgyben halkan úgy sirtak a fák:
megállt a lábam riadt-merengőn . . .
És hulltak rám a sárga levelek:
Találkoztam az Ősszel kinn az Erdőn! . . .

3. Fáj az Ősz . . .

Fáj az Ősz :

ha látom sírni a szürke Mezőket,
hol utolsót kondul a nyáj kolompja . . .
(az ökörnyálnak oly hideg a csókja! . . .)

Fáj az Ősz :

ha roppan az avar a lábom alatt
és kopasz fák zugnak a Nyár után . . .
(simít még egyet rajtuk a fáradt napsugár . . .)

Fáj az Ősz :

ha nézem a vándor felhőket az égen
és hallom, hogy búcsúznak a darvak . . .
Lehajtom csendben bús fejemet
és lemorzsolok egy könnyet az avarba . . .

4. Ilyenkor Ősszel . . .

Ilyenkor ősszel mindig hallom én,
hogy temetésre harangoz az Erdő
és gyászindulót süvölt a szél . . .

Ilyenkor ősszel mindig úgy szeretnék
elszállni messze a sárga levéllel
és lenni könnyes, megsiratott emlék . . .

Ilyenkor ősszel mindig mintha látnám
éhes temetők vigyorgó lakóit
s a Csontembert állni ott a vártán . . .

Ilyenkor ősszel mindig úgy érzem,
megfogja Valaki lassan a kezem
és halkán, csendben, észre sem veszem :
megindulunk egy nyitott sír felé . . .

5. Az Ősz gyermeke.

Én az Ősz gyermeke vagyok :
szomorú, hervadó, gyümölcsös szívű,
Fáradt bágyadtan süt le rám a nap
s Álmaim az Enyészet felé szállanak . . .

A Bánat volt, tudom, a dajkám,
 könnyekkel táplált Ősz-anyám
 és hulló falevél volt a nyoszolyám . . .

Perzselt a nap, cibált az Élet,
 szívem gyümölcsét, jaj, mind letépte
 és odadobott a téli szélnek

s most csupasz mellet várom a Telet,
 takargatom még a friss sebeket,
 a rongy ruhám fázósan meglibeg:
 nekem már nem lesz soha kikelet! . . .

Hangács.

Komáromy Sándor.

~~~~~

A pataki diák reneszánsza felé.

Irta: Harsányi István.

A nagyvakációban sokszor megfordultam a főiskola udvarán és úgy elnéztem azt a nagy sürgést forgást, aminek színhelye volt. Óriási mészgödrök, téglahegyek, homokbuckák. No meg az a sok poros, barnára sült munkás! Egész nap lázas munka ritmusa fűti a levegőt.

És a falak napról napra nőnek.

És olyan sokszor végigsuhant lelkemen, hogy ime a pataki iskola négyszázadik születésnapjára készül. Képzoletemben megnövekedtek az arányok és ugyanazt a zsibongó életet láttam, amit Erdélyi János leírt a háromszázadik évfordulóról, És már hallottam a nagy beszédeket, amik könnyeket csálnak majd az óriási közönség szemébe, hallottam a bankettek végeszakadatlan tószójait. Láttam az egész örvendező tömeget, amint ott tolong az újonnan épült pavilonok körül.

Egy pillanat alatt elvonult előttem a négyszázéves mult minden nagy megmozdulása, gazdag eredménye, meg a sok híres pataki diák. S szinte beleborzongtam. Ilyen mult birtokában, ilyen elődök nyomában pataki diáknak lenni?! És eszembe jutottatok fiúk, ti, akik nemsokára itt fogtok tanulni, dolgozni, játszani és szórakozni az új ruhába öltözött iskola falai között. Eszembejutottak azok az évek, amiket veletek együtt töltöttem el. S egy óriási kérdés döngetett bennem. Vajjon a pataki diákság el van e készülve a nagy ünnepre. Mert számtalan pataki diák fog összejönni e nagy napon, de ennél is nevezetesebb találkozás színhelyének kell lenni a főiskolának. A

négyszáz éves pataki diák szelleme és a mai pataki diákság találkozásának kell itt lezajlani. Méltó lesz e a találkozás, vagy egy pár éljen, taps, egy két könnycsepp, s aztán nem marad egyéb, csak egy ideig óráig tartó emlék? Töletek függ, hogy milyen lesz ez az ölekezés!

Naponként szokták emlegetni a Patakon munkáló *genius loci* bűv-erejét. A Rákócziak, a Perényiek szellemét. De nem tudom, gondoltatok-e néha arra, hogy csakugyan ott él e közöttetek ez az eggyé formáló, felemelő, s célt mutató szellem? Tudtok-e munkakedvet meríteni abból, hogy a pataki iskola múltja bele van szövődve a magyar kultúra szőnyegébe, mint egy sajátos, gazdag csillogású, erős szál? Kélt-e valami visszhangja lelketekben annak, ha példaképen állították elétek a nagy pataki diákokat? Vagy csak szépek, de üres csengésűek voltak e nevek?

Igaz, hogy beszél a mult, beszélnek a kövek. A baj csak ott van, hogy nem érti ezt mindenki. S mikor eljön a válás ideje, szomorú szemek merednek egymásra s fáj, hogy csak későn éreztük meg azoknak a szálaknak az erejét, amik idekötnek bennünket. S e későn ébredt megismerés melankólikus érzése kíséri oly sokszor a pataki diákat. Óh mért nem tudtam meg régen, mit jelenthet az: pataki diáknak lenni; mért nem éltem pataki diákhöz méltóan?

De mit tesz az: pataki diákhöz méltóan élni és dolgozni? Egyesek talán ezt mondanák: tanulj meg a kiszabott leckét, felelj belőle jelesre, vagy jóra, ne bosszantsd a tanáraidat, engedelmességy úgy, amint egy jó fiúnak illik, s akkor jó bizonyítványt kapsz, jó diák vagy! Fontos a bizonyítvány. Egy szóval sem tagadom, de még nem tesz diákká. Aki előtt ez az egyetlen üdvözítő cél, aki a tanulószoba négy falán és a betűbe rágott leckén kívül nem lát maga körül semmi szépet, ami után érdemes volna kinyujtani kezét, amiért érdemes volna nyitott szemmel járni, ami miatt egész élete ritmusát zajlóbbá kellene átformálnia, az nem lehet jó diák.

Sokszor emlegetik, hogy a diák az a semmi, amiből minden lehet. Sokkal jobban szeretném így mondani: *a diák az a valaki, akiből lesz valaki*. S itt a *lesz* és a *valaki* egyformán hangsúlyos. A diák ígéret, ami mohón tör a beteljesülés felé. A diák felfedezi azt a tömérdek kincset, amit tálcán nyujt elé az a nyolc esztendő, s kitárja szomjas lelkét előttük. A diák érdeklődéssel nyitja rá szemét a körülötte zuhogó életre s ezer csodával kápráztató világra; nem elégszik meg azzal, amit elébe adnak, hanem lázasan keres és igyekszik a dolgok értelmét kihámozni.

Világok dőlnek romba körülöttünk, világok támadnak. Társadalmi, kulturális konvulziók gyűrnek, formálják a lüktető élet képét. A szellemtudományok és a technika nem álmodott lehetőségeket tárnak fel. Az egész föld képe átalakulóban van. És mi érzéketlenül haladunk el e nagy távlatokat nyújtó eredmények mellett. Bevonulunk csigaházunkba s féltve őrizzük picike perspektívánkat.

És ott van a mi szerencsétlen sorsu, tehetetlenül vergődő kis nemzetünk ezernyi problémája, ami megoldásra vár! Kí van hivatva ezek megoldására, ha nem a most növekvő generáció? És a diák-társadalom az, amelyik ki akarja magát huzni e nagy feladatok alól?

Életünk legpompásabb 8 esztendejét érdeklődés hiányában, a lobogó életakarát nagy megmozdulásai nélkül eltékozolni: lehet ennél nagyobb bűn?

Fogadjuk el, hogy a pataki iskola színvonala megüti az átlag mértéket. De vajjon megelegedhetünk-e mi ezzel? A pataki iskola multja nagyobb, történelme fényesebb és gazdagabb, mint a legtöbb iskoláé — nagyobbnek, fényesebbnek kell lenni jövőjének, gazdagabbnak jelenének. A pataki iskola sok szolgálatot tett a magyar művelődés érdekében — még többre van hivatva. A pataki iskolától mindenki többet vár mint a legtöbb más iskolától.

Ehhez járul még, amit sokszor emlegetnek: hogy Sárospatak ideális diákváros. Kisváros, ugyszólván egyetlen intézménye a főiskola. Sem gyár, sem katonaság nincs itt, éppen azért, hogy Patak hadd legyen egyedül diákváros. — S épen ez előnye miatt akarják itt felépíteni a magyar Cambridge-t. Jól van, hát legyen magyar Cambridge; de egy percig sem szabad elfelejtenünk, hogy ennek mégis csak első-sorban Sárospataknak kell maradni.

Különböző multak különböző psichét formálnak ki. Mérhetetlen kincset, ha jól gazdálkodnak vele. S most, midőn a pataki diákság különben is nagyon közeláll ahhoz, hogy karakterét levetkőzze, százszorta éberebb figyelemmel kell őrködni. Egy csomó új motívum, új gondolat áramlik be hozzánk az *angol csatornán* keresztül: nagyobb asszimiláló erőre van szükség.

A pataki iskola legrégebbi épülete, a theologia székhelye lesz az egész iskola központja. Hadd legyen a pataki iskola ujuló szellemének magva a négyszázéves multra támaszkodó, szent tradíciókkal, nagy nevekkel átítatott és átszőtt szellem.

És ez a szellem, amelyiknek legszentebb hivatása volt mindig a kor színvonalán álló értékeket kitermelni, ez a szellem vár megmentésre, *reneszánszra*. A régi, a négyszázéves életű pataki diák kálvária-

járásából mi sem maradt. A „megszépitő“ mult szemüvegén keresztül már dicsőségét látjuk a megpróbáltatásoknak; kinszenvedéseit, verejtékét már nem. És e csodás, ezerszinű multból valami glória verődött össze a „sárospataki diák“ név fölé. De úgy érzem a pataki diák nem jól sáfarkodott e kinccei. Egyre színét zamatát veszti e misztikus glória, mert a pataki diák csak ebből él, de nem igyekszik hozzátenni semmit. Vajjon nem fogy-e el egyszer? Ugyan mikor fog végleg elenyészni?

Vajjon nem jön-e el rövidesen az az idő, mikor nem fognak különbséget érezni, ha ezt mondod: pataki, mezőturi, csurgói diák? nem közeledik e valami fojtogató, a középszerűnek, az átlagnak kedvező uniformizálódás a magyar diáklélek felé?

Pedig én éppen sokszínűségében látom a magyar diák erejét. Hadd nyomja rá mindenkire bélyegét annak a vidéknek, annak az iskolának lelke, ahol előkészült az életre. Ha így volna bizonyára nem szaladgálhatnának közöttünk százával a Röser-érettségi emberek! A magyar diákság ötvözete csak akkor lesz erős, ha az őt összetevő elemek egyenkint magukban hordanak valami specifikus értéket.

... Sokszor elgondolkoztam: ha Petőfi mostanában vetődne el egyszer Sárospatakra, levett kalappal mondaná e még egyszer, hogy: szent hely ez!?

De azért ne gondoljátok, hogy túlságosan pesszimista vagyok! Én nagyon bizom benne, hogy rövidesen eljön az idő, mikor a pataki diákok tisztán látó, kemény hittel dolgozni akaró és tudó, őszinte gerinces emberként fogják elhagyni a négyszázéves, de mindig fiatal sárospataki iskolát.

Jelszavak hangoztatásával itt nem mehetünk semmire. Itt csak valami egyetemes megdöbbenés segíthet. Rádöbbenés arra, hogy bizony nem minden úgy megy, ahogy mennie kellene. S ha ez megtörtént akkor nyílt arccal, összefogó lélekkel egyakarattal indulhatunk el a sárospataki diák reneszánsza felé.

Nyárutóról őszelőre . . .

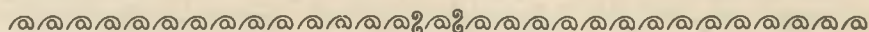
Kik szerettek és szerettem,
Lassan-lassan elfelejtem.
Nyárutóról őszelőre
Dér csappan a zöld mezőre
S mig a fákon gyümölcs kékül,
Tarolt réten messze nézek
Minden kedves emlék nélkül.

Hogy fut, hogy rohan az élet!
Tavaszból az őszbe érek,
Pedig minden kincsem ott van,
Amif ifjan pazaroltam.
Tavasztól az őszfelére
Hull a virág, sárgul a lomb
S hidegül a szívem vére . . .

Ifjúságom, minden kincsem
 Mind elveszett, semmim sincsen,
 Levél száll a holt avarra,
 Reszkető fény bágyad rajta,
 Hervadoznak a virágok,
 Tabuk lettek a leányok,
 Istenem, hát mire várok?! . . .

Tóth Ferenc.

Egy tükör.

Nem finommetszetű kis retikültükrökre gondolok most, amelyekben fiatal lányok aggodalmaskodják szebbé bájos önmagukat, hanem gondolok egy olyan tükörrre, amelyen specifikus tükör csak egy van széles e világon. Méreteiben nagyobb szabásu ez a tükör és sugarai mélyebbről jönnek, mert ezek a sugarak a végtelenből érkeve vágódnak belé. Ez a tükör: *a pataki theológus diákság lelkülete.*

Csodálatos egy tükör ez. Egyéni sajátosságai vannak. Aki hideg, kritizáló szemmel néz bele, nem mutat neki semmit. Közömbös, szürke lesz a lapja s elrejtí a mélyén szunnyadó kincseket, amelyeket az iskolai esztendő folyamán gyűjt, de egyszersmind tékozol is az Isten dicsőségére. Eleven tükör, amelybe a sugarak a kegyelem szöge alatt esnek s az alázatos szeretet szöge alatt hagyják el azt. Eleven tükör, amelynek a lapja nem mindenképpen egyformán fényes. Nem, mert néhez, nagyon nehéz neki egyformán fényesnek lenni. Apró mozaikdarabokból formálja azt az örökkévaló Isten, amelyek mindegyikének külön egyéni színezete van. Több kicsiny tükörből van összerakva, amelyek mindegyike egy kicsiny világot rejt a felülete alatt, apró gyémántszemekkel és apró gyarlóságokkal. És a nagy tükörnek a lapja annál fényesebb, minél inkább képes az Örökkévaló szeretet fényességét hófehér lapokkal fogadni. És szomorú gyász önti el, ha a ráeső sugarak hatása alatt csak itt-ott sziporkázik a tükör, a nagyobb felület pedig titokzatos feketén elnyel és irigyen magánál tart minden fényességet.

De hála Istennek, hogy legalább *elnyeli* és nem zárja el magát valami áthatolhatatlan sűrű fátyollal és hála Istennek, hogy a kiválasztó kegyelem sugárzása messzebből és mélyebbről jön, mint a tükör mélysége. Mert csak így lehetséges, hogy a tükör lapja alatt elterülő titokzatos világ *telik*. Lassan, de ellenálhatatlanul az Isten

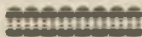
szeretetének a szívósságával telik, titokzatos villódzások történnek a mélyből, fényesednek a sötét részek, míg egyszer csak a csordultig telés pillanatában kápráztató ragyogással felfényesedik az egész felület és mint egyetlen hófehér sugár terül szét az életet odaajánló imádság: az Istennek kedves „jóillatu áldozat.”

És valóban a pataki theologus komoly öntudatossággal törekszik, hogy ez a tükör mind fényesebb és fényesebb legyen. A pataki theologus nem elégszik meg azzal, hogy csak az övé legyen a világosság, hanem azt akarja, hogy kisebb gimnazista testvérei is a világosság birtokosai legyenek. Szombat esténként elindul egy kis csapat, viszi a világosságot minden gimnazista kamarába s minden diákkamarában zoltárosak lesznek az ajkak. Egy másik csapat a szórványokon prédikál, míg egy harmadik csapat a gyermekeket pasztorálja a vasárnapi iskolában és azon kívül. Az öreg cserkészek csapata a kis cserkészeket vezeti szerető fegyelmezővel — és így tovább. Főlöszleges felsorolni azokat a rendszeres mozdulásokat, amelyek mindegyike után hatalmasat villan a tükör, a tüze azonban nem alszik ki, hanem ott foszforeszkáll a csillogó felületen. Mert a pataki theologus megértette az „uj idők uj dalait” s fiatal ajakán a zoltárok épen olyan erősen zengenek, mint az édes-bus és csattanó magyar nóták.

Korántsem akarom azt állítani, hogy ma ideális fényes ez a tükör. Nem állítom két okból: először azért, mert a pataki theologusban van annyi őszinte, igaz alázatosság, hogy nem szégyenli bevallani, hogy fiatal, gyarló, esendő ember ő is, aki Isten kegyelméből „áll vagy esik”, de épen ezért ragaszkodik a „neki adott kegyelemhez.” Másodszer pedig azért, mert így egy iskolai esztendő elején soha nem lehet tudni, hogy a jövő mit rejteget. Uj tüködarabokat adott az Isten az elszakadtak helyébe s ezek mind uj elemeket hoztak, uj szint adnak a nagy tükör harmóniájának, amely azonban ma még — természetesen — nem bontakozhatott ki. Mint minden év elején, úgy ma is látui sok vibráló fényjelet, de vannak zavaros pontok is.

Azonban a reménység Istene táplálja a szívünket. Mert bármennyire csak gyarló emberek vagyunk is, az utóbbi iskolai esztendőben fokozatosan fényesedett ez a tükör. S ha kegyelem adatott, akkor hisztük, hogy ennek az iskolai évnek a végén is egyöntetűbb lesz az Isten eme csodálatos tükrének fényessége.

Hubay Lajos.

Milyen is az ember.

Az éjjel olyan különös álmom volt. Mintha végigálmodtam volna az egész világtörténelmet. Mintha magaslaton állottam volna s alattam forogna az élet. S a lassan forgó s lassan változó képek elémtárták az egész multat. Káprázatosan szép jelenetek vésődtek agyamba, tiszta világossággal; még most is alig tudok tőlük szabadulni. A teremtés koronájának napsütötte arca, mint uralkodó király ragadott bámulatra. Ámulva néztem a nagy, borzalmas csatákat, mikben diadalmaskodva, büszkén, hatalmasan állott az ember. Majd mindjobban haladt előre a kor, mindig bonyolultabb lett az élet s ezzel együtt mindig gyorsabb lett a szín változása is. Csodáltam az ember uralmát az elemeken, néztem a leigázott tüzet, a megakasztott s foglyul ejtett vizet, a távolságok összevonását. Néztem a földi király borzalmasan szép tetteit s megreszkettettem az öröm: én is ember vagyok, hatalmas, teremtő; ember, ki uralkodik a földön; ember, ki bölcs, hatalmas; ember, az Isten képmása. — S azután minél jobban közelített a kor a XX. századhoz, annál szédületesebb forgást vett fel az alatt pergő élet. A XVIII. századnál már meg kellett kapaszkodnom, a XIX ik már elvakított s amikor álléptünk a XX-ba, nem bírták tovább idegeim, egy szédülésteljes pillanatban elvesztettem az egyensúlyt s lezuhantam a mélységbe.

Egy muzeum tágas, nagy termében ébredtem életre s ott állottam egy üvegszekrényben függő, régi vértől rozsdálni kezdő, kettétört kard előtt.

Ott állottam, farkasszemet nézve a régi jószággal s a halotti csendben, amint szembenéztem vele, megszólalt a kard s beszélni kezdett.

*

1912-ban születtem. Ősanyám az alaktalan, összegyurt anyag, ősapám a hatalmas gépkoloszus, teremtő Istenem az ember. Emlékszem jól a pillanatra. Tűzkatlanokon mentem át, a poklok minden szenvedése tett erőssé s keménnyé, kinzó szenvedések közt alakult ki testem. Zenét a fortyogó katlanok s zümmögő gépek, fényt az izzó kemence, meleget az olvasztó hőség adott, Lassan nyúlott hosszúra, kapott karcsu alakot testem s mikor ez megvolt, kaptam lelket is. De milyen lélek volt az. Égő, tüzes kemencében keményítetttem, mázsányi sulyok alatt roskadoztam, jéghideg vízben reszkettem, míg azután megpendítve úgy találák, hogy meg fogok felelni eskümnek. A sok szenvedést, mit születésem pillanatában reám mért, sohasem

felejttem, de égő szenvedéllyel fogom megbosszulni *rajta*. S már ekkor elgondolkodtam. Istenem, de számár is az ember. Teremt engem, csak azért, hogy megöljem őt magát. S e pillanattól kezdve, egészen mostanáig, hogy itt függök sok régiség között, sok tapasztalatom bizonyítá, hogy igazam volt akkor, az ember nagyon számár volt, mikor engem megteremtett.

Életem nagyszerűen indult. Alig néhány napja, hogy kikerültem a gyárhól s máris igen előkelő állásom van. A gazdám százados s nekem nincs más feladatom, mint csillogni és csörögni ott az oldalán. Sokan megbámulnak, sokan irigyelnek, a gazdám pedig büszke és boldog, hogy az övé lehetek. Mindennap fényesre tisztít a szolga s úgy vigyáznak rám, mint a legféltettebb holmira.

A jó mód azonban nem tartott sokáig. Egyszer gazdám szokatlan szomorúsággal fogott kezébe. Láttam arcáról, mely bennem tükröződött, hogy igen nagy baja lehet. Ha acélkemény szívem engedte volna, megsajnálám, de így hideg és könnyörületlen maradtam iránta.

Pedig ha tudom, hogy az én igazi napomat hozta el ez a szomorúság.

Másnap párbaja volt a gazdámnak. Én büszkén táncoltam először, itt-ott sebeztem gazdám ellenségét. Majd mindjobban elkapott a hév, a fiatalos lelkesültség urrá lett felettem, szikrázott a testem minden porcikája, itt-ott vértől csorgott már. Nagy szenvedésektől verejtékezett mind a két küzdő, de a fájdalom és fáradtság összeolvadt az elkeseredés kegyetlenségével s nem tágitott egy tapodtat sem. S ekkor egyszerre a kohóra gondoltam, a sok szenvedésre, mellyel születtem s egy szándékos félreugrással engedtem a gazdámát vérbeborultán elvágódni.

S amikor elnéztem a gazdám holtan fekvő alakját, véres sebeit, verejtékező arcát, rá gondoltam a tegnap még friss üde járására, élő, dobogó szívére, rá gondoltam otthon, mítsem tudó feleségére, a kicsi kislányára — s amikor láttam mint emeli meg kalapját a gazdám gyilkosa a holttestnél, mint szökik szemébe egy könnycsepp, mint távozik borus arccal véres kardját is visszahagyva, — visszagondoltam a kohóra, milyen is az ember. S mit tehettem egyebet, véres kollegámmal jóízűen összenevettünk.

Azután nagyon furcsa gazdám lett. Nappal sohasem volt otthon, szertejárt, este meg engem forgatott s a levegőbe hadakozott.

A háboruba kerültünk. Gazdám oldalán olyan közeli érintkezésbe kerültem egy különös és nekem olyan ellenszenves könyvvel. Sokszor néztem át vékony lapjain. Néztem a betűket: „Áldjátok, akik titeket

átkoznak“, „Szeressétek ellenségeiteket is“, „Péter, tedd a kardot a hüvelyébe“, „És meggyógyítá a levágott fület“ stb.

Másnap rohamra mentünk. Irtózatos küzdelem volt. Csattogott, pergett a gépfegyver, bömbölt az ágyu, repült a golyó. Mi ott harcoltunk az első sorban a gazdámmal. S amint vad dühhel vágott belé emberek recsegő testébe, amíg véres kezében őrjöngve gyönyörködött, eszembe jutott a tegnap esti könyv, mi talán most is ott van zsebében, mire talán életét építette.

Gazdám sokáig gázolt fürdött még a vérben, én sok ember életét oltottam ki, mikor azonban *dicső* tetteiért nagy aranyéremmel tüntették ki s haza küldték. Szomoru és nyomoruságos idő jött rám azután. Elloptak a gazdántól s nyomortanyára kerültem. Piszkos, alacsony s büzhödt szobában laktam, mely csaknem mindig telve volt füsttel, falai kormosak, földalapzata hideg, rossz kéménye miatt bennrekedt a füst. S a kicsiny és utálatos szobában nyolcan laktunk. A gazdám, egy komorarcu, rongyos elszánt ember, kire jól emlékszem, egyike volt nyomorgatóimnak a kohóban, — s hét kicsi gyermek. Acél szivem gyönyörködve nézte a folyton éhező gyerekek jajkiáltásait, a fázók fekélyes betegségeit; gyönyörrel szagolta a kibírhatalan rossz levegőt, mitől mind sárgaságba esett; kéjelgett a gazdám habozásába és gondolkodása közben, amikor nem tudott előteremteni semmit s csak rut szitkok jöttek ilyenkor szájából s olykor egy egy könnycsepp szemeiből.

S egyszer, mikor már végsőkig feszült a hur, hóna alá fogott a gazdám, egy éjjel feltörte a városvégi gazdag boltot s mikor gazdája ellentállott megölte. Én annyira megszoktam már a vért. Fel sem vettem. De gazdámot elfogták s kivégezték. Gyermekei szétzéledtek s Isten tudja mi lett belőlük. S ekkor megint elgondolkodtam. Milyen is az ember. Az előbbi gazdám kéjelgett az embervérben, őlt s mégis kitüntették, iithon dicsőítik. Ez a nyomorult pedig gyermekein akarván segíteni, gyilkossá lesz s felakasztják, családjával nem törődnek. Milyen is az ember.

Azután megint új gazdám lett. Borzalmas napokat éltem át alatta. Sok véres s borzalmas tettnek voltam okozója s tanuja, de oly rémtetteket még csak nem is álmodtam. Jártam élő megkínzott emberek torkában, beleiben, karjában, lábában; marcangoltam élő emberek tagjairól a húst, csináltam haszsebeket élő emberek kinzására; szedtem ki szemeket, vágtam le tagokat — s amíg dühöngtem a parlament pincéjében, a szelelőlyukaknál állandóan autók állottak. hogy azok berregése hallhatatlanná tegye a haláltusát vivó szeren

csétlenek kiabálásait s hörgését. S rémtetteket csinált velem az állati ember az emberek tömegein. Sokan láttukra sirógörcsöt kaptak s én, ki végigküzdöttem a világháboru szörnynapjait, ki számtalanszor tettem halottá élőket, én, kit a kohó lánglehelete tett keménnyé, kit szenvedések hoztak a világra, kinek kemény szivem sohasem lágyult — abban a kegyetlen pillanatban nem birtam tovább, összeroppantam.

Most itt vagyok a muzeum egyik szekrényében s van időm végiggondolni életemet. Milyen is az ember. Előhozott a semmiből, hogy egyikét nagygyá, másikát semmivé tegye; hirdet olyanokat, miknek az ellenkezőjét teszi; tombol saját vérében. — S akkor utoljára ismét csak arra jutottam, ami születésem pillanatában is gondolatom volt: Mert hát milyen számár is az az ember.

*

S utolsó csapást mért a tört kard. Egyszerre szertefoszlott minden illúzióm a megdicsőült arcu emberről. Láttam kaján mosolyt megjeleni arcán, láttam rongyot takarni a fényességek között s félelem és nyugtalan érzés fogott el, reszketés vett erőt rajtam, hogy én is ember vagyok. Y.

~~~~~

Régi pataki diákegyesületek.

Irta: *Dr. Panka Károly* országgyűlési könyvtárigazgató.

A sárospataki főiskola tanulói minden időben nagy súlyt helyeztek az önművelésre. Nem elégedtek meg a tankönyvekből és a tanárok előadásaiából szerzett ismeretekkel, hanem olvasóegyesületeket és önképzőköröket alakítottak, hogy tudományos ismereteiket még jobban kimélyítsék.

A XIX. század elején híres volt a Kövy Sándor professzor által a joghallgatók önképzésére alakított „Páncél vármegye“ (diákvármegye) egyesület, melyet Sárospatak egy kis hegyéről, amelyről a labancok ágyúzták valamikor a pataki várat, neveztek el. A Páncél-vármegyében a joghallgatók a törvénykezési gyakorlatot, főleg pedig a vármegyei életet és szolgálatot igyekeztek Kövy vezetése mellett, aki a Páncél-vármegye főispánja volt, gyakorlatilag is elsajátítani. Minden évben háromszor megyei tisztválasztó gyűlést, továbbá rendes közgyűléseket tartottak, ahol politikai és országos kérdések felett vitatkoztak, szónokoltak. Volt törvényszéke is, melyen pereket tárgyaltak. E diákvármegyének ezüst pecsétnyomója is volt ezzel a felírással: „Páncél-vármegye“.

Egy ilyen pecsétnyomóval csúnyán megjárta egyszer, mint *Tóth Lőrinc* írja, *Jankovich* Miklós, az országos híró régiséggyűjtő, akinek értékes gyűjteményét az 1832/36. országgyűlés 125.000 forintot vette meg a Nemzeti Múzeum számára. Drágán megvásárolta egyik pataki diáktól s ment vele egyenesen Horváth István történetíróhoz s boldogan mutatta: „Nézd csak milyen ritka s becses felfedezés! Eddig nem is tudtuk, hogy Páncél nevű vármegye is volt . . .“ Csak később világosította fel őt tévedése felől nagy nevetve *Szemere* Pál.

E diák-vármegye működését azonban, jóllehet alapszabályait az egyházkerület közgyűlés még 1813-ban erősítette meg a Helytartótanács, miután a jogászok annyira belegyakorolták magukat a „rebellis“ vármegyésdibe, hogy az „újoncállítást“ is megtagadták, 1822-ben külön rendelettel betiltotta. Többszöri kísérlet után csak 1832-ben sikerült az ifjúság akkori vezérének: *Szemere* Bertalannak kétféle irányú tevékenységével kieszközölni, sőt a kért „királyi tábla“ felállítását is azzal a kikötéssel, hogy a Páncél-vármegye nevet meg kell változtatniok és hogy a zajos lefolyásúnak bizonyult választásokat csak egyszer egy évben szabad megtartaniok. Ekkor nevezték el egyesületüket „Nándor-vármegyé“-nek, amely 1832. május 5-én tartotta alakuló közgyűlését és amelyen *Vay* Péter gróftól főispánná, *Gortvay* János professzort, *Kövy* utódát pedig, amint *Finkey* Ferenc írja, most már fejedelemmé, a „Nándori kishaza“ fejedelmévé választották meg *I. János* néven. Ugyanakkor a királyi Itélőtábla is megalakult, amelynek a „királyi személyes Jelenlétnek törvénybeni Helytartója“ *Szemere* Bertalan lett.

A „Nándori kishaza“-ban minden évben egyszer országgyűlést is tartottak, amelynek nemcsak a jogászok voltak a tagjai, hanem a tógátusok (theologusok) is. Ezek közül választották ugyanis a „praelátusok“-at, akik azután a papi befolyást képviselték az országgyűlésen. Így lett tógátus korában „tabulae praelátus“ *Fogarassy* János, a későbbi országos nevű nyelvész és jogtudós.

Az „országgyűlés“-re, melyet a jogi termekben tartottak, kardosan, mentében s a város uccáin párszor körüljárva gyűlt össze a nemes ifjúság s hozzáfogott, akár csak a pozsonyi országgyűlésen a képviselők az országos ügyek feletti vitatkozásokba.

A „Nándor vármegye“ azonban nem élt sokáig, mert 1836. szeptember 20-án a Helytartótanács egy törvénytelen rendelettel minden iskolai egyesületet betiltott Patakon s míg a más célú egyesületek később feltámadtak, a „Nándor-vármegye“, sajnos, nem kelt életre többé sohasem.

Ezeken kívül alakultak ugyancsak a XIX. század elején az irodalomban való önképzés és a magyar nyelv fejlesztése céljából önképzőtársulatok, ahol a tanulók különféle irodalmi termékeiket mutatták be.

Már 1832 március 22-én az *esküdt diákok* — az akadémisták legkiválóbbjai voltak ezek — olvasó-egyesületet alapítottak, „esküdt diákok könyvtára“ néven. Céljuk az volt, hogy tudományos műveltségüket magyar nyelven fejlesszék s evégből igyekeztek minél több magyar nyelvű könyvet megszerezni. *Szemere* Bertalannak is régi terve volt ilyen egyesület alapítása. Már elsőéves joghallgató korában, 1828 ban keletkezett lelkében „ezen édes s nem alanti célú gondolat“ s ebben hűséges segitőtársa volt *Warga* János, a későbbi jeles filozófus és akadémiai tag is. De az egyházkerület csak 1832-ben engedélyezte az egyesület megalakítását, mely május 23-án *Pataki Ifjúegyesület* néven meg is alakult. Első ülését május 27 én tartotta *Nyiri* István és *Majoros* András tanárok vezetése alatt. A Társaság 1834 ben külön könyvtár alapításához fogott s *Parthenon* címen kiadta munkásságának eredményét.

Ez az egyesület 1843 tól már a *Főiskolai Szépműegylet* nevet viselte, 1855 től a *Sárospataki Főiskolai Ifjúsági Önképzőtársulat* néven szerepelt, majd 1868-tól kezdve pedig a *Sárospataki Magyar Irodalmi Önképző Társulat* néven. (Ludwig—Szemenyei: Magyar diákélet.)

Volt még ezeken kívül az akadémián *Sárospataki Magyar Nyelv-mívi Társaság*, *Sárospataki Magyar Társaság*, amely valószínűleg egy volt a *Pataki Ifjúegyesülettel*, azután a gimnáziumban a *Kazinczy-Társulat* és a *Petőfi Önképző-Társulat*.

~~~~~

Iskolai évmegnyitó ünnepély.

Kedves és bensőséges hangulatban folyt le az iskolai évmegnyitó ünnepély. Szabó Zoltán theologiai tanár szívhez szóló imája után dr. Mátyás Ernő közigazgató mutatott arra az utra, amelyen az újraépült iskolának haladnia kell. Hangsúlyozta, hogy ez iskolai évben építendő új internátusban nemcsak a falaknak, hanem a lelkeknek is ujult erővel, az örök célok megvalósítása felé törekvő igyekezettel kell rendelkezniök.

Az ünnepély központjában az új gondnok Farkasfalvi Farkas Géza beiktatása állott. Üdvözlő beszédek hangzottak el az egyházkerület és a főiskola különböző szervei képviselőiben. Dókus Ernő

egyházkerületi főgondnok, Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok, dr. Mátyás Ernő közigazgató, a gazdasági választmány részéről pedig dr. Trócsányi József g. v. elnök mondottak üdvözlő beszédeket. Beszédükben az új gondnok és az „Anyaiskola“ iránti mélységes szeretetről tettek tanubizonyosságot.

Az ifjúság nevében Gergely János szenior köszöntötte az ünnepeket. Beszédjét, amely az ifjúság érzelmeinek hű kifejezője volt közöljük:

Méltóságos Gondnok Ur!

A gyermeki léleknek van egy örök szép vonása, hogy szülei iránt érzett rajongó szeretetével átöleli azokat is, akik az ő szülei iránt szeretettel viseltek. Ez a vonás a mi, a sárospataki tanuló ifjúság lelkületének is drága kincse. Hisz mi is gyermekek vagyunk, egy édesanyának, a mi nevelő iskolánknak a gyermekei. Ez a tudat az, amelyik egymáshoz viszi lelkünket, összedobbantja a szívünket és folyton ösztönöz, hogy odaboruljunk az „édesanya“ kebelére, hogy ne tudjunk addig örülni, míg neki bánata van s mi is feledjünk minden bánatot, keservet, amikor látjuk, hogy az öröm színes fátyolába öltözött.

A mi lelkünkhöz „édesanyánkon“ keresztül lehet eljutni, és nem tulzó hízeldedés az, amikor azt mondom, hogy Méltóságodat a pataki ifjúság szíve legmélyébe zárta. Ha országoshírű dolgokat cselekszik, ha nagy ember, akkor talán megcsodáljuk, de amikor látjuk, hogy a mi drága „édesanyánkat“ szereti, sőt jobban lángol érte, mint mi, akkor megnyitjuk lelkünket, hogy megtanuljuk igazán és szívből szeretni az iskolát.

„Édesanyánkat“ szerető pataki diákok megtestesítője arra kérjük, hogy legyen ebben a szeretetben mindig eszményképünk és ez iskolára áldást imádkozó pataki diák lelkében az iskola képe mellett mindig ott lesz a Farkas Géza képe is s minden pataki diák előtt ott fog lebegni a hű, az „édesanyát“ szerető jó fiú áldástól bearanyozott alakja.

Az elhangzott üdvözlésekre válaszolva Farkasfalvi Farkas Géza megköszönte a feléje áradó szeretetnyilvánulásokat. Szeretettel akarja ő is viszonzni a szeretetet. A gondnoki tisztet súlyos körülmények között foglalja el, de hiszi, hogy a Krisztus által mindenre lesz ereje. Az internátusi nevelés végcéljaképpen az erkölcsileg ép és derék emberek nevelését állítja az illetékesek elé. Gondolatokban gazdag beszéde után a Főiskolai Kórus szerepelt, majd Tárczy Árpád gimn. tanár olvasott fel székfoglaló értekezéséből. Janka Károly gondnok új érzelmeikkel telt zárószavai után a Himnusz éneklésével ért véget az ünnepély.

Irodalom. — Művészet.

Beszámoló.

Mi, Pestre került pataki diákok szeretnénk ezalatt a cím alatt egy praktikus segítséget nyújtani az otthoniaknak. Mi itt sokkal jobban be vagyunk kapcsolódva a magyar kulturális életbe, minden új jelenség rögtön elibénk tűnik és így helyzetünkből adódó kötelességünknek érezzük, hogy elvállaljuk a közvetítő szerepét Pest és Patak között.

Azonban csak ismertetést küldeni az itt történő dolgokról: kevés és kissé nagyképű. Ha a pataki diákság csak a mi beszámolóink révén kapcsolódnék be a mai kultúréletbe, az nagyon kevés lenne; a feladat az, hogy megismerje a mai magyar kultúrát alaposan, autopsia útján és ne csak egy beszámolón keresztül. Ezért rögtön praktikus tanácsokkal akarunk szolgálni a pataki diákságnak és a cikkünk folytatólagosan beszámoló lesz a legújabban megjelent könyvekről, stb., amelyeknek a beszerzését mindenkinek ajánlhatjuk. Ezzel aztán, ha így könyvismertetésekhez fűzzük a mondanivalónkat, kikerüljük azt is, hogy nagyképpen és talán kissé éretlenül ítéljük a magyar kultúrélet fölött. Szerényebb, de megbízhatóbb lesz így a munkánk.

Az első glosszánk szóljon hát a magyar zeneéletről. Ha összehasonlítjuk a magyar zenekulturát a külföldivel, például a némettel, bizony szomorúan billen a mérleg számukra. Míg pl. a német diákok majdnem egytől-egyig játszanak valamilyen hangszeren, mégpedig nem csak úgy naturalista módon, hanem Beethoven, Mozart, Bach darabokat adnak elő, addig nálunk alig van fiú, aki tűrhetően tudna zongorázni vagy hegedülni. A német polgári családok életébe a zene szervesen beletartozik. Az, hogy egy vasárnap délutáni összejövetelem négy jóbarát összeül a hegedűjével előadni egy quartettet, ez csak nálunk ritkaság. Pesten kívül, európai nivón álló zeneéletről beszélni azt hiszem, alig lehet és maga Pest is, én Istenem, bizony többet kaphatnánk.

Pedig a külföld érdeklődése most komolyan felénk fordult és a magyar zenekultúra oly egyéniségeket termelt ki, melyek egész Európában a legelsőkhöz közé tartoznak. A többieket hagyjuk most ki és csak a két legfontosabbról beszéljünk, Bartókról és Kodályról.

Bartók és Kodály, mind a ketten a magyar népdaltól indultak el és a magyar népdalgyűjtés, a népzene ismertetése és feldolgozása terén nagyon nagy érdemeik vannak. S a pesti közönség hálás is nekik azért (hogy csak a népdalaikért hálás és csak azokat tudja

megérteni, de Bartókot gyönyörű útján már nem tudja követni, hogy Bartók kénytelen legszebb műveit külföldön kiadni, mert nem akad rá magyar kiadó, hogy a magyar operaház még mindig adós a Bartók operák bemutatójával, hogy kevés olyan hideg fogadtatást láttam a magyar közönség részéről, mint mikor a Waldbauer-quartett bemutatta azt a Bartók quartettet, amelyik a philadelphiai pályázaton 6000 dollár jutalmat kapott, erről most ne beszéljünk, hanem örüljünk annak, hogy legalább a népdalokat szeretettel fogadja a pesti közönség és széles rétegek szívesen hallgatják és foglalkoznak vele.) Tény az, hogy a Bartók—Kodály népdal esteken a Zeneakadémia nagyterme mindig zsúfolásig tele van és nagy, meleg hangulatuak ezek az esték.

És azt hiszem, hogy ezen a ponton nem csak a pesti közönség, de a pataki diákság zenei érdeklődését is fel lehetne kelteni. Ezért összeszedtem egy csomó könyvcímet a pataki diákság számára, ime:

Bartók—Kodály: Az erdélyi magyarság népdalai. Ára: 9.— P.

150 erdélyi népdal van ebben a könyvben összegyűjtve, a legszebb székely balladák mind benne vannak és még egy csomó szebb-nél-szebb dolog, szöveggel együtt természetesen. A dalok mind egyszerű szöveggel vannak leköttázva, úgy, hogy egész primitív zenetudással le lehet játszani őket.

Bartók Béla: A magyar népdal. Ára: 16 P. 320 népdal, szöveggel, énekhangra, épp úgy, mint a másik könyv. A két könyv drágasága folytán talán húzódozni fognak a beszerzésétől a fiúk, azért elsősorban az önképzőkör figyelmét hívom fel rájuk. A Rózsa-völgyi cégnél, ahol ez a két gyűjtemény megjelent, kérdezősködésemmel azt felelték, hogy iskolák számára engedélyt is adnak. Úgy, hogy az Önképzőkör számára kifizetné magát, ha esetleg több példányban is meghozatná ezt a két gyűjteményt és remélem, hogy a pataki diákok nótázó kedve nagy szeretettel fogja fogadni ezeket az igazán szép dolgokat.

Azok számára, akik zongoráznak, a feldolgozásokat is összefűrtam.

Bartók: 8 magyar népdal. 3·75 P.

Bartók: 15 paraszt-dal. 3·75 P.

Kodály Z.: Magyar népzene. I—II. kötet á 5 P. III. kötet 3 P.

Bartók—Kodály: 26 magyar népdal. 4 P.

Ezek mind zongorára átírt népdalok, elég könnyű technikával, különösen a Bartók dolgai nagyon szépek. És pl. milyen szép és stílusos lenne, ha a Móricz Zsigmond estén valaki Bartók dalokat énekelne. Nem?

Erre a témára különben még vissza fogunk térni, különösen a Kodály gyermekkórusairól szeretnék még írni.

A legközelebb majd új témákról Vizszontlításra!

Rácz István.

Diákvilág.

Gazdag tartalommal jelent meg a magyar diákok pro Christo Szövetsége (Bp. Üllői út 19. II. 4. Aut. 386-68), folyóiratának, a *Diákvilág*-nak szeptemberi száma. — Huszadik évfolyam. I. sz. Szerkeszti: Szabadi Béla dr. — Az egyéni lelkiélet súlyos kérdésein kívül felölel irodalmi tanulmányt, nem kevés súlyt fektet az aktuális szociális kérdésekkel való foglalkozásra is. Minden témát az intellektuel magyar ker. főiskolás-diák szemüvegén keresztül vizsgál és ítél meg. A magyar élet minden mozdulatát figyelemmel kíséri, válságainak megoldását keresi és a jobb jövő útján halad. A krisztusi világnézet alapján áll, meggyőződése, hogy az Evangélium örök erői és igazságai képesek egyedül a magyar fajt regenerálni, a gazdasági szociális, irodalmi és egyéni élet területén a problémákat megoldani. Cikkei: A húszéves Diákvilág, Papini és Rosadi, A holnapi diák hite, Mit láttam Csonka-Magyarországon? Régi honfoglalás útján — új honfoglalás felé, Válaszuton, Kedves Leány'estvéreim! (levél), Könyvismertetés és Hírek.

~~~~~

Diák adomák.

A mult év végén alapszabály módosítások ügyében nagy gyűlésezések folytak theológiánk egyesületeiben. Egyik ilyen gyűlésen szó esett többek között az egylet pénzvagyományának az akadémiai igazgatói hivatalban való letétbe helyezéséről (a nyári szünidő tartamára). Az előadó kolléga, aki előző éven pénztárnok volt egyik egyletben, mélyen belemerült fejtegetésébe és a végén, hogy érveit annál erősebben alátámassza, elmondotta, hogy — mint előző évi pénztárnoknak — az egylet pénzét egész nyáron magánál kellett tartania, mivel a következő évi pénztárnok még nem választatott meg. Még tovább is fejtegette volna témáját, de szellemes mondásairól ismert B. I. kollégánk közbeszólt:

— Kollégánknak igaza van. Hogy a pénz jövőben biztosabb helyen legyen, a javaslatot el kell fogadni.

El is fogadták.

Fiatal theologus áll elő novellájával a Theológus Egyletben. A novellát szerző azzal vezette be, hogy egy színelőadás után nem tudott elaludni, felkelt, felöltözött, sétára indult . . . és ekkor történt vele ez meg ez . . . Elég gyenge elbeszélés volt biz az, de azért humanusan bírálgatták. Megsokallotta a dolgot B. I. társunk és röviden végez:

— Kedves kollegánk vagy ne járjon színházba, vagy ha jár is, hazamenve, bármily nehezen is, de fektüdjék le és aludjon el, azonban sétára semmi körülmények között se induljon. Ezt a magyar szépirodalom nevében kérem.

*

Hosszúra nőtt borzas haju kollegánk végzett egyik vasárnap délután istentiszteletet. Predikált szívvel, lélekkel a gyülekezet gyönyörűségére és épülésére. Az istentiszteleten jelen volt egyik borbélyunk is, aki feltűnő érdeklődéssel figyelte a hévvel, lelkesedéssel fungáló tógátust. Istentisztelet után, amikor a diák hazafelé tartott, borbélyunk eléje lépett. Bemutakozott: X. borbély vagyok. Gratulálok tiszteletes úr a szép igehirdetéshez . . . nagyon szép volt . . . csak egy volt a hiba . . .

Igazán? ugyan micsoda? — kíváncsiskodott tógátusunk.

Majd holnap délután az üzletben megmondom — sugta diákunk fülébe a számító borbély. (Persze, kuncsaftot akart fogni.)

*

Ősz. Beiratás ideje. Egy botos tarisznyás falusi ember gyereket vezet az iskola felé. A kis magyar nagyon furcsának találja Patakot, minduntalan kérdéssel zaklatja az apját . . . kiejtése mindkettőnek tótos, kissé meg is mosolyogják őket a járókelők.

Már csaknem a főiskolánál vannak, mikor a gyermek szeme megakad egy kirakatnál kitett papírlapon. Silabizálgatja: Zar-va.

Sehogy sem érti.

Id'sapám mi ez zarva?

Oh te butacska te, ezt se nem tudod? Zarva annyit tenni, nincs se zanyja, se zapja nekije, tehát zarva.

Hirek.

Kérelem.

Az Ifjúsági Közlöny szerkesztősege nagyon fontos kötelességének kíván eleget tenni, midőn minden eszközzel iparkodik azon, hogy a Közlöny egyrészt hű tükre legyen a sárospataki ifjúság szellemi életének, másrészt pedig annak irányításában is részt vegyen. Felmerült tehát az a gondolat, hogy a Közlöny évenként pályázatokat hirdessen theológus, giannázista és tanítóképezdész előfizetői számára. Egyelőre azonban nincs abban a helyzetben, hogy tisztességes honoráriummal tudná jutalmazni az arra érdemes munkákat, így olvasóihoz fordul támogatásért.

Állandó pályadíjalapot szeretnénk ugyanis létesíteni, amiből évenként előre meghatározott összeget osztanánk ki különböző tárgykörből vett pályamunkák jutalmazására. — Nagyon kérünk azért mindenkit, aki szívesen figyeli a sárospataki ifjúság szellemi megmozdulásait, legyen segítségünkre s anyagi támogatásával vigye előbbre gondolatunkat a megvalósulás felé. A szíves adományokat sorozatosan fogjuk nyugtázni a Közlönyben.

Ez évben három tárgykörből kívánunk pályázatot hirdetni. Még pedig egy modern magyar irodalmi, egy diáktársadalmi és egy a pataki iskola történetével összefüggő tételt.

Reméljük, hogy kopogtatásunk nem fog zárt ajtókra találni s így csakhamar megindulhat az a munka, amelynek eredményeképen a Sárospataki Ifjúsági Közlöny beteljesítheti hatalmas misszióját.

A SZERKESZTŐSÉG.

Móricz Zsigmond az Ifjúsági Közlöny hívására ellátogat december hó folyamán Sárospatakra. Élénken él még emlékezetünkben az a kedves este, amelyet a szügesztív szavú Mécs László tett felejthetlenné a számunkra s az a másik alkalom, amikor Áprily Lajos szavalt a pataki pódiumon. A magyar szellemi élet kiválóságainak személyszerinti megismeretése most is szándékában van az ifjúságnak. Kétszeres lehet az örömünk, hogy a legközelebbi

alkalommal Móricz Zsigmond látogat el hozzánk, mert ő a mi számunkra nemcsak nagy író, hanem egy kicsit pataki diák is. Móricz Zsigmond nem szorul külön bemutatásra Sárospatakon: tiszta és erős magyar írása ismertté és becsültté tette a nevét mindenütt, ahol magyarul éreznek és gondolkoznak. Írói munkássága az egyetemes magyar kultúra dicsőséges kincse és műveiben erőteljes szálakkal szövődnek bele pataki élményei, Sárospatak múlt század-

végi élete is Móricz a magyar vidéknek, a falunak és kisvárosnak aggódó szívű, hűséges szerelmese, a folytott és gátolt vidéki élet rajzolásának őszinte, komolyszavú művésze. Szülőfaluja az idén ünnepelte születésének ötvenedik évfordulóját. A magyar falu szeretettel ölelte magához lelkéből lelkezett fiát Most Sárospatakon van a sor és reméljük, hogy újongó szeretettel fogadja őt mindenki, akinek számára igaz gyönyörűség az ő írásművészete Kérjük a pataki közönséget, kérünk mindenkit, akinek drága a magyar kultúra, jöjjön el a Móricz Zsigmond előadására. Hisszük, hogy örökre szívébe fogja őt zárni.

Eljegyzés. Örömmel vettük az értesítést, hogy Horkay László, lapunk volt felelős szerkesztője eljegyezte Maller Irénkét. Az Úr, aki összehozta őket, tartsa meg őket egymás szeretetében.

Elekes Imre gimn. igazgató internátus tanulmányozás céljából 3 hétre Németországba utazott. Helyettese Szilágyi Benő gimn. tanár.

Új tanárok. Főiskolánkon a Zelles Lajos halálával megüresedett történet földrajzi tanszékre vitéz Szabó Aladár Lajos, a harmadik matematika-fizikai tanszékre pedig Erdélyi László választott meg helyettes tanáru. — A B. Szűcs Ferenc távozásával megüresedett ének és zenetanári állást Szabó Ernő tanárral töltötték be. Isten áldása kísérje munkájukat.

B. Szűcs Ferenc főiskolánk ének- és zenetanára Debrecenbe költözött. Távozásával a Kórust pótolhatatlan veszteség érte. A múlt évi szép működés, főleg az

ő érdeme. Debreceni munkáját is áldja meg az Isten.

Végzett theologusaink közül külföldre ment tanulmányai folytatására Kovács József, lapunk volt társ és felelős szerkesztője. Tanulmányait Aberdeenben folytatja. — Darányi Lajos, lapunk volt társ-, felelős és főszerkesztője, volt főiskolai szénior a hallei egyetemet hallgatja.

Theológiánkon az előadások október hó 5-én kezdődtek. Ezt a napot a tanári kar teljesen az ifjuság építésére fordította. D. e. 8 órakor Szabó Zoltán h. th. tanár tartott áhitatot, szívbemarkoló ihletettséggel. Dr. Mátyás Ernő akadémiai és közigazgató megható és egyben lelkesítő beszéde után az első éves hittanhallgatók ünnepélyes felvétele következett. Rövid szünet után Marton János th. tanár tartotta meg praktikus előadását „A theologus ifjuság közszelleméről közösségi élete eszményéről“ címmel. — Délután 3 órakor Zsiros József h. theol. tanár adott elő nagy hivatottsággal és széles körűtekintéssel kidolgozott beszédet „A lelkeszi szolgálatról.“ Az előadást megbeszélés követte, mely oly gazdag volt, hogy az előre haladott idő miatt Vasady Béla dr. „Mennyiben segít lelkipásztori előkészületünkben a tudomány“ c. előadása hétfele, azaz 7-re kellett áttenni. Ezt a tárgyat teljes egészében kimerítő előadást is megbeszélés követte. — Hő kívánságunk teljesült az év ilyen megnyitásával.

A főiskolai tápintézetben Tömösközi, Józsefné viseli a gondnoknői tisztséget. Tápintézeti felügyelő Boda Béla főiskolai tanár.

Vizsgálatok: Akadémiánkon első lelkészképesítő vizsgára állott 10 végzett hittanhallgató, akik közül Kovács József és Gergely János jeles, Gáthy Lajos, Fülöp Sándor, Komáromy Sándor és Máthé Zoltán jó, négyen pedig kellő sikerrel vizsgáztak. — Második lelkészképesítő vizsgára 9 s.-lelkész állott, akik közül Egry László, Horkay László és Karászi Dezső jeles, a többiek — egy kivételével, aki elégségesen felelt meg — jó eredményt értek el. — Alapvizsgát tett júniusban 3, szeptemberben 13 másodévet végzett hittanhallgató; Harsányi László, Nagy Barna és Simon Béla jeles, kilencen jó és négyen elégséges eredménnyel. — Az ideai vizsgálatokon tehát minden vizsgára állott megfelelt és szép készségről tett bizonyosságot. Ez is mutatja, hogy a kötelezőteteljesítés és felelősségérzés nem pusztán jelszavak a pataki teológusok előtt. Soli deo gloria.

A Kórus a debreceni országos dalosversenyen tett koronát sikeres szerepléseire. Két serleget is nyert; egyiket a kezdő csoport I/b. díjaképen, másikat a kormányzódíjas csoport I/e díjaképen — A Kórus ez évi elnökévé Horkay Barna III. é. hh.-öt választották meg. Vezető tanár Szabó Ernő főiskolai ének- és zenetanár. Kísérje siker munkájukat.

Főiskolai mozi. Főiskolánk a Mudrany-teremben egy iskolai mozit létesít. A munkálatok oly előrehaladott stádiumban vannak, hogy csak a gép megérkezését várják, ami rövid időn belül bekövetkezik. A moziban ismeretterjesztő és tudományos filmek kerülnek leadásra.

Comenius mozgó. A Patakon évek óta nélkülözött mozgó ismét életre kelt. Szép, izléses épületben nyert elhelyezést. Az előadásokat szép számban látogatja a közönség. Nagy kár, hogy a diákságnak nem adják meg a más városokban szokásos kedvezményt. Így a darabokról nem sokat írhatunk, mivel azokat a magas jegyárak miatt csak ritkán nézhetjük meg.

Október 6. főiskolánkon. Főiskolánk is megünnepelte az aradi tizenhárom emlékét. D. e. Szabó Zoltán h. theologiai tanár hirdette az igé a pataki nagytemplomban. Délután 4 órakor ifjúsági ünnepély volt a főiskola imatermében. Az ünnepélyt a Kórus nyitotta meg a „Hiszekegy” eléneklésével. Fiedler István gimn. tanuló szavalata után Gergely János főiskolai szénior mondott hatásos ünnepi beszédet, melyet a Kórus Radnay: „Hősök emléke” énekszámával követett. Nagy Barna mély átérzésű szavalata és a Kórus Kőnig—Sajó: „Trianoni dal” énekszámával fejezték be az ünnepélyt.

A Főiskola a reformáció emlék-ünnepét és a Károli Gáspár emlék-ünnepélyt október 31-én tartja nívós műsorral.

A tanítóképző-intézet ünnepélyes átvétele f. hó 16-án d. e. 10 órakor volt az intézet nagytermében. Az ünnepélyt áhítat nyitotta meg. Szabó Zoltán h. theol. prof. mint a főiskola lelkésze olvasta fel a C. zsolttart s emelte fel gondolatokban gazdag, áhítattól buzgó imádsággal a lelkeket az áldások Istenéhez. Áhítat után Kovács Dezső intézeti igazgató mondott beszédet. Beszámolt a 60 évi távollét munkájáról, ered-

ményeiről. Kifejezésre juttatta azt a gondolatot, hogy a szellemet, mit a főiskolából kiszakadt intézet onnan magával hozott, igyekezett ápolni és fenntartani. Utána Janka Károly főiskolai gondnok, egyházkerületi főjegyző válaszolt meleg, szívből jövő szavakkal. Kifejezésre juttatta az egyházker. szeretetét, mellyel az intézet munkáját kísérni fogja. A meleg, költői gondolatokban gazdag beszéd után Dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató üdvözölte a testvér intézetet. A tömör, fordulatos, mély hitből fakadó beszéd alapgondolata: eszményeinkben kell egynek lennünk. Az ünnepély a Hymnus eléneklésével végződött. Az Isten áldása igazolja az egyházkerület beteljesült óhaját.

Építő munka. Főiskolánkon minden téren megkezdődött az építés. Kívül az iskolát építik, benne a lelkeket. — A hétfő reggeli közös áhitatok a gimnázisták és theologusok, a csütörtöki áhitatok a theologusok lélekemelésére szolgálnak. Ugyane célt szolgálják a gimnázista bibliakörök, melyeket hetenként egyszer tartanak és a theologus bibliakörök, melyekben minden este összegyűlnek az internátusi szobák lakói. — A theologusok számára kibocsátották a gyakorlati munkára jelentkezési ivateket. A gimnázista bibliakörök vezetése, gyermek-pastorálás, tanyai és szórványi igehirdetés, levante és kiscserkész munka, népművelési és vallásos estélyen tevékeny résztevésre való jelentkezés, ifjúsági munka stb. mindegyikére szép számban jelentkeztek theologusok. A hétköznapi reggeli áhitat és a vasárnap d. u. istentisztelet tartás szintén a theologusok feladata.

Beiratkozások. Főiskolánkon a beiratkozott hallgatók száma 578. A theológián I. évre 28, II. évre 19, III. évre 17, IV. évre 16 összesen 80 hallgató iratkozott be. Leány hallgatóink száma 3. — A gimnáziumban beiratkozott nyilvános rendes tanuló VIII. o. 48, VII. o. 42, VI. o. 49, V. A. o. 36, V. B. o. 38, IV. o. 53, III. o. 50 II. A. o. 30, II. B. o. 36, I. A. 38, I. B. o. 40, összesen 460 tanuló. A beiratkozott leány magántanulók száma 28, a fiúké 10, összesen tehát 498 tanuló. A múlt évben 489 volt a beiratkozott tanuló száma.

K. I. E. konferencia Sárospatakon. Október hó 13 án tartotta meg körzeti konferenciáját a KIE, a Sárospataki Ref. Ker. Ifj. Egyesület rendezésében, több mint húsz község vágyódó lelkű ifjúságának részvételével. — Reggel bibliacsoportonkénti bibliatanulmányozás volt. A d. e. istentiszteleten Dobos Károly orsz. KIE titkár hirdette az Igét. Istentisztelet után mintegy 30 pataki ifjú tett KIE fogadalmat. A d. e. folyamán több építő előadás hangzott el, hivatott ajkáról. D. u. tartalmas vallásos ünnepély emelte a lelkeket. Igen nagy örömmel fogadjuk ezt az újabb nemes pataki megmozdulást. Összedobbant e napon Patak városi és a vidék falusi ifjúságának szíve és ez az összedobbanás a legszebb cél, az igazi keresztyén élet felé indulásnak volt első lépészaja. Isten segítse e haladást!

Szerkesztői üzenetek.

S. E. L. Kedves levelét örömmel vettük. Patakhoz való lángoló szeretetét olyan jól esett kiolvasni sorai mögül. Szívünkbe zárjuk Önt mi is s előlegezett bizalmára igyekezni fogunk rászolgálni

P. K. Bp. Iskolánkkal s ősi városunkkal foglalkozó cikkeket mindenkor szívesen fogadunk. A cikket köszönjük.

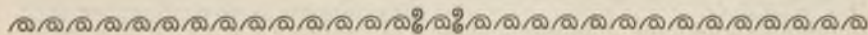
X. Sp. Ebben igazat adunk Önnek, a pataki diákot meg nem szeretni lehetetlen. Örülünk, hogy a „gyöngébb nem“ is így gondolkozik.

D. L. Halló; K. J. Aberdeen. Látjátok, mi gondolunk Reátok. Őznetlenül teszszük ugyan, de úgy örülnénk, ha viszonzóznátok. Levél megy.

H. I., R. P., K. G., B. I. Bp. Erőtéljes megmozdulásokat örömmel és bizakodással látjuk. Minél többen teszik magukévá a Közlöny ügyét, annál biztosabb és jobb lesz annak a megoldása. A B. L. cikk úgy látszik, eltévedt, még most sem akadt reánk. A „Valze triste“ és a „Feretegben füttyörészve“ legközelebb jön.

B. J. Sp. Az „Emlékszel . . . A temetőben“ c. költeményében levő gondolat megérdemli a tollat, de technikája még nagyon sok kívánni valót hagy hátra. „Reád gondoltam tavasszal . . . ősszel“ c.-ben nagyon ijesztő a kontraszt, eltekintve más hibáktól is. Ezekkel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy többet ne írjon.

Mindeneknek, kik messze jártok: Üzenetek.

A kiadóhivalalon keresztül

kéri minden gondolkozó, tenni kész, új élet küszöbén álló pataki diák a Közlöny volt és leendő barátait, újítsák, vagy indítsák meg előfizetéseiket. Azok, akik ismerik és szeretik Patakot, a kapocs által fűzzék hozzá még jobban magukat, azok pedig, akik nem ismerik még vagy nem szeretik, e pataki diák szívéből kinőtt lap sorai mögül próbálják meg'látni s megszeretni ez ősi, szép tradíciók levegőjétől áthatott várost s az abból kinövő pataki diákot. Mi hisszük, hogy sokan lesznek, akik megteszik ezt a próbát. *Mi erre a próbatételre alkalmat kívánunk nyújtani azáltal, hogy lapunk jelen számához befizetési lapot mellékelünk.* Szeretnénk, ha e lapok olvasóink szeretetétől látható módon meggazdagítva térnének vissza.

„Féljétek és dicsőítsétek az Istent!“

Jel. 14., 7.

Kiadja: a főiskolai Ifjúsági Egylet.

Kiadóhivatali főnök: Tóth Lajos II. é. hh.

Czeisler Izidor

divatáruháza

Sárospatak

(a Kossuth Lajos-utcán)

Állandó raktár: férfi-, női- és gyermekharisnyák, zoknik, sapka, kalap, ernyők, katonai cikkek, csipkék, rövid-, és kötöttárak, illatszer, pipere, férfi- és női fehérneműk.

Csicsery József

cserépkályhaüzeme

Sárospatak

mely Zemplénnvármegyében
a legrégebb és legnagyobb.
∴ Alapítottát 1902-ben ∴

Készít a sárospataki legfinomabb tűzálló kaolinból a legújabb modern stílusban és kivitelben mindenféle színben és nagyságban cserépkályhákat, kandallókat és takarektűzhelyeket. - Továbbá ócska kályhajavítások, átrakások vidéken is gyorsan és pontosan eszközöletnek.

Kályhámért 10 évi jótállást vállalok
Olcsó árak! Előzékeny kiszolgálás!

A m. kir. Koronaörség szállítója!

Cím:

Csicsery József, kályhás
Sárospatak

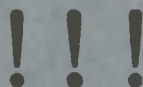
Kitüntette Budapesten 1920-ban.

Koncz Ferenc

angol és francia cipész

Sárospatak,

(a református templomközben)

Megrendelésre készít elsőrendű férfi és női cipőket, csizmákat, varrott és szegezett talppal a leggyorszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, melyekből állandó raktára is van. csakis elsőrendű anyagból, szolid árak mellett. Javítások gyorsan és gondosan eszközöletnek.

MOLNÁR

JÓZSEF

ÚRI ÉS NŐI

FODRÁSZ

SÁROSPATAK

(Rákóczi uccán, a ref. egyház épületében.)

Pontos kiszolgálás

Diákság részére kedvezményes árak.

Legszebb ajándéktárgyak nagy választékban!

Joggal mondja az angol:
'Time Is Money'
(Az idő pénz.)

FONTOS Önnek, hogy tudja a pontos időt?

Keressen fel még ma és **kérje az „én” órámat** 3 hónapi próbaidőre. Meg fog győződni arról, hogy lehet olcsón és mégis **megbízhatóan pontos órája.**

Órák, mindennemű ékszerek, dísz tárgyak, **valódi ezüst** evőkészletek **kedvező részletfizetési feltételek** mellett kaphatók.

Spitz Pál

órák és ékszerész, **Sárospatak.** Vidékre **választékok** készséggel küldök!! **Varrógépek** és eredeti **Steyer Vafienrad kerékpárok** gyári raktára!

Fodrász-

és borbélymunkák legpontosabban eszközöletnek

Dobozy István

Sárospatak

☞ a Patikaközben. ☞

*a diákság felkarolt borbély és fodrász-
mesterének modern műtermében.*

40 év óta áll fenn
id. Szepessy István
sütődéje.

Sárospatak legrégebb, legked-
veltebb péküzlete.

Minden nap friss

péksütemények,

fehér és barna kenyerek.

